

ਪਸਾਹ, ਆਖ਼ਰੀ ਬਵਾ ਅਤੇ ਕੂਚ

ਅਧਿਆਇ 12 ਆਖ਼ਰੀ ਬਵਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਦੇ ਆਰੰਭ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸਾਉਣ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਹੂ ਨੂੰ ਦੇਹੀਂ ਬਾਰੀਂ ਅਤੇ ਸੇਰੂ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ (12:1-7)। ਹਰੇਕ ਇਸਰਾਏਲੀ ਨੇ ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ “ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਕੋੜੀ ਭਾਜੀ” ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਸੀ (12:8-11)। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਬ ਦਾ ਕਾਰਣ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਯਹੋਵਾਹ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਲੰਘੇਗਾ ਅਰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇਗਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਲਹੂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗਾ (12:12, 13)।

ਪਸਾਹ ਇਕ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰਬ ਸੀ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ “ਯਾਦ” ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (12:14-20)। ਮੂਸਾ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ (12:21-23)। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪਰਬ ਇਸਰਾਏਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਵੇਗਾ (12:24-27)। ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ (12:28)।

ਨਿਯੁਕਤ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ (12:29, 30)। ਫਿਰ ਫਿਰਊਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿੰਨਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਮਿੰਨਤ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਿਆ (12:31-36)।

ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਕੂਚ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (12:37-41) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸਾਹ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (12:42-49)। ਇਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰ ਕਥਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (12:50, 51)।

ਪਸਾਹ ਦਾ ਆਰੰਭ (12:1-28)

ਪਸਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ (12:1-13)

‘ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ‘ਏਹ ਮਹੀਨਾ ਤੁਹਾਡੇ

ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰ ਏਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਹੇ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਹੈ।^੩ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਏਹ ਬੋਲੇ ਕਿ ਏਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਜਣਾ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਘਰ ਪਿੰਡੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਲੇਲਾ ਲਵੇ।^੪ ਅਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਟੱਬਰ ਇੱਕ ਲੇਲੇ ਲਈ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਵਾਂਢੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰਾਈਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਵੇ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਖਾਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਲੇ ਦਾ ਲੇਖਾ ਠਹਿਰਾਇਓ।^੫ ਤੁਹਾਡਾ ਲੇਲਾ ਬੱਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਰ ਇੱਕ ਵਰਹੇ ਦਾ ਨਰ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਭੇਡਾਂ ਯਾ ਬੱਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਓ^੬ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਚੌਧਵੀਂ ਤੀਕ ਰੱਖ ਛੱਡਣਾ ਅਰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟੇ।^੭ ਅਰ ਓਹ ਉਸ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਓਹ ਖਾਣਗੇ ਦੇਹੀਂ ਬਾਹੀਂ ਅਤੇ ਸੇਚੂ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ।^੮ ਫੇਰ ਓਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਤ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਖਾਣ ਨਾਲੋਂ ਕੋੜੀ ਭਾਜੀ ਨਾਲ ਖਾਣ।^੯ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਚਾ ਅਥਵਾ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਿੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਕਦੀ ਨਾ ਖਾਓ ਸਗੋਂ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਰੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਆਂਦਰਾਂ ਸਣੇ।^{੧੦} ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰ ਤੀਹ ਉਹ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖਿਓ ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਕੁਝ ਬਚ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜ ਦਿਓ।^{੧੧} ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਉਂ ਖਾਣਾ, ਆਪਣੇ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਖਾਣਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਏਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਪਸਾਹ ਹੈ।^{੧੨} ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਂਗਾ ਅਰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਡੰਗਰ ਦਾ ਮਾਰ ਸੁੱਟਾਂਗਾ ਅਰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ।^{੧੩} ਅਰ ਉਹ ਲਹੂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਘਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹੋਵੇਗੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦ ਮੈਂ ਲਹੂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਰ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਬਵਾ ਜਦ ਮੈਂ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਾਂਗਾ ਨਾ ਪਵੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਸ ਕਰੇ।

ਕੂਚ 12 ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਪੈਰ੍ਹਾ ਪਸਾਹ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ - ਪਲੇਠਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਣਾ - ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸਾਹ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 1. ਕੂਚ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਖੁਦ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਪਾਠਕ ਹੁਣ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਸਾਹ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ (ਗਿਣਤੀ 9:9-14; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:1-8)।

ਆਇਤ 2. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਸਾਲਾਨਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਰਬ ਦੇ ਲਈ ਮਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸਾਲ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਮਹੀਨਾ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਮਹੀਨਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪਸਾਹ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ।^੧ ਵਰਹੇ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ, ਅਬੀਬ (ਨਿਸਾਨ) "ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ" ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ^੨ (13:4 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਆਖਰੀ ਬਵਾ ਅਤੇ ਕੂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ: ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਸਾਹ ਤੇ ਜਾਂ ਪਸਾਹ ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਈਸਟਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਯੂਥ ਦੀ ਕਲੰਡਰ

ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ		ਇਥਰਾਨੀ ਨਾਮ	ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਾਮ	ਪਰਬ	ਖੇਤੀਬਾੜੀ
ਪਵਿੱਤਰ ਕ੍ਰਮ 1	ਸਮਾਜਿਕ ਕ੍ਰਮ 7	ਅਥੀਬ (ਨਿਸਾਨ)	ਮਾਰਚ-ਅਪ੍ਰੈਲ	ਪਸਾਰ ਅਖਮੀਰੀ ਰੋਟੀ	ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ. (ਅੰਡਲੀ) ਵਰਖਾ; ਜੋ ਅਤੇ ਅਲਸੀ ਦੀ ਵਢੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
2	8	ਜਿਵ (ਇਸਰ)	ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ		ਜੋ ਦੀ ਵਢੀ; ਖੁਸ਼ਕ ਮੌਸਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
3	9	ਜਿਵਾਨ	ਮਈ-ਜੂਨ	ਰਫਤੋ (ਪੈਟੀਕਸਟ)	ਕਣਕ ਦੀ ਵਢੀ
4	10	ਤਾਮੁਜ਼	ਜੂਨ-ਜੁਲਾਈ		ਅੰਗੂਰ ਦੀਆਂ ਬੋਲਾਂ ਲਗਾਉਣਾ
5	11	ਅਬ	ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ		ਅੰਗੂਰਾਂ, ਰੰਜੀਰਾਂ ਅਤੇ ਜੈਤੂਨਾਂ ਦਾ ਪੱਕਣਾ
6	12	ਇਲੂਲ	ਅਗਸਤ-ਸਤੰਬਰ		ਅੰਗੂਰਾਂ, ਰੰਜੀਰਾਂ ਅਤੇ ਜੈਤੂਨਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨਾ
7	1	ਈਥਾਨਿਮ (ਟਿਸਰੀ)	ਸਤੰਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ	ਤਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਚਿੱਤ ਦਾ ਦਿਨ ਡੋਰਿਆਂ (ਤੰਬੂਆਂ)	ਪਰਝੜ (ਸ਼ੁਊਆਰੀ) ਦੀ ਵਰਖਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਹਲ ਵਰੁਣਾ
8	2	ਬੁਲ (ਮਾਰਚੈਸਵਨ)	ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ		ਕਣਕ ਅਤੇ ਜੌਂ ਬੀਜਣਾ
9	3	ਇਸਲੈਵ	ਨਵੰਬਰ-ਦਸੰਬਰ	ਚੱਟਕਾਰ (ਅਰਪਣ)	ਸਰਦੀ ਦੀ ਵਰਖਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਫ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
10	4	ਟੀਬੇਬ	ਦਸੰਬਰ-ਜਨਵਰੀ		
11	5	ਸੀਬਤ	ਜਨਵਰੀ-ਫਰਵਰੀ		ਬਚਾਮ ਦੇ ਤੁੱਖਾਂ ਦੇ ਡੁੱਲ ਖਿਤਦੇ ਹਨ
12	6	ਅਦਾਰ	ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ	ਪੂਰੀਮ	ਬਚਾਮ ਦੇ ਤੁੱਖਾਂ ਦੇ ਡੁੱਲ ਖਿਤਦੇ ਹਨ; ਲਿੰਬੂ ਦੀ ਵਢੀ
ਦੂਜਾ ਅਦਾਰ (ਅਦਾਰ ਸੈਨੀ)					
ਹਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਜੋਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਚੰਦਰ ਕਲੰਡਰ ਸੌਰ ਕਲੰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ।					

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੂਚ ਦੀ ਪੁਸਤਕ “ਇਕ ਕੋਮ ਦੇ ਜਨਮ” ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਰਾਏਲ ਪਸਾਹ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਮਨਾਵੇਗਾ। ਪੀਟਰ ਪੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ,

ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ; ਹੁਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਲੰਡਰ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨਗੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਤਪਤ ਅਤੇ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ “ਮੁੜ ਤੋਂ ਰਚਿਆ” ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਉਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਪੱਟੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।³

ਆਇਤਾਂ 3, 4. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਬ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ **ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਮੰਡਲੀ** ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਵਚਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਉਹ ਇਕ “ਮੰਡਲੀ” (מִדְּבָרָה, *ਈਡਾਰਹ*), ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੰਗਠਿਤ ਸਮਾਜ ਬਣ ਗਏ। ਇਕੱਠੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਸੱਚਮੁੱਚ “ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਮੰਡਲੀ” ਸਨ (ਗਿਣਤੀ 27:17; 31:16; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 22:17)।

ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ **ਹਰੇਕ ਘਰਾਣੇ ਨੇ ਇੱਕ ਲੇਲੇ** ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *לֵלָה* (*ਲੇਲ*) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਲੇਲਾ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭੇਡ ਜਾਂ ਬੱਕਰੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਬੱਚੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣ ਅਬੀਬ ਦੀ **ਦਸਵੀਂ ਨੂੰ** ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। **ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਟੱਬਰ ਇੱਕ ਲੇਲੇ ਲਈ** [ਖਾਣ ਲਈ] **ਛੋਟਾ** [ਸੀ], ਤਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਣਾ ਸੀ। ਇਕ ਟੱਬਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਗਵਾਂਢੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 5. ਪਸਾਹ ਦਾ ਲੇਲਾ **ਬੱਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਰ ਇੱਕ ਵਰਹੇ ਦਾ ਨਰ** ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। “ਬੱਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ” ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਅੰਨ੍ਹਾ, ਲੰਗੜਾ, ਕਰੂਪ, ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 15:21; ਮਲਾਕੀ 1:8)। ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸ ਲੇਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲਈ ਨਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ 22:19-21; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 17:1)। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਨਵਰ **ਭੇਡਾਂ ਯਾ ਬੱਕਰੀਆਂ ਤੋਂ** ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 6. ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਬੀਬ ਦੀ **ਚੌਧਵੀਂ ਤੀਕ ਰੱਖ ਛੱਡਣ** ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਤੱਕ।⁴ ਇਸ ਦਿਨ, ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਟੱਬਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੇਲੇ ਨੂੰ **ਕੱਟਣਾ** ਸੀ। ਇਹ **ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ** ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਆਖਦੀ ਹੈ “ਸ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ” (בֵּינְיָמִיּוֹת, *ਬਿਯਨ ਹਾ ਅਰਬਾਯਿਨ*)। ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। NEB ਬਾਈਬਲ ਆਖਦੀ ਹੈ “ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਸਮਾਂ” ਇਕ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਬੰਦ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਸ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:6; KJV)।

ਆਇਤ 7. ਲੇਲੇ ਦਾ **ਲਹੂ ਘਰ ਦੀ ਦੋਹੀਂ ਬਾਹੀਂ ਅਤੇ ਸੇਰੂ** ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ

ਪਸਾਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 12:4)। “ਸੇਰੂ” (ἡἰἡἡἡἡ, ਮਸਕੋਪ) ਬੂਰੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚਪਟੇ ਬੀਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਣਤਰ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਬੀਮ ਜਾਂ ਇਕ ਪੱਥਰ ਦੀ ਸਲੈਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੁਗਾਠ ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਲਹੂ ਇਕ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 4:15; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 9:4; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 7:2, 3)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜਗਵੇਦੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਸਾਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਕ ਵਿਕਲਪਕ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ (12:27; 34:25)। ਇਸ ਦਾ ਲਹੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ 17:11)।

ਆਇਤਾਂ 8, 9. ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਰਾਤ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੂਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੇਲਾ ਅੱਗ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮਾਸ ਕੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਮਾਸ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਲਹੂ ਸਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਣਾ (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 9:4; ਲੇਵੀਆਂ 3:17; 7:26, 27; 17:10-14; 1 ਸਮੂਏਲ 14:31-33), ਨਾ ਹੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਿੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਖਾਣਾ ਸੀ।

ਭੁੰਨੇ ਹੋਏ ਲੇਲੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਖਾਣ ਨਾਲੇ ਕੋੜੀ ਭਾਜੀ ਨਾਲ ਖਾਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਧੂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਪਰਮੇਸੂਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਸੀਨਈ ਪਰਬਤ ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, “ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ” ਦਾ “ਦੁਧ ਦੀ ਰੋਟੀ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਆਏ ਸਨ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 16:3; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 12:11, 39)। “ਕੋੜੀ ਭਾਜੀ” ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ “ਕੋੜੇ” ਅਨੁਭਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਵੇਗੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਨ (1:14)। ਮਿਸ਼ਨਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਜੀ ਸਲਾਦ, ਚਿਕਰੀ, ਚੰਦਰਸੂਰ, ਕਾਸਨੀ ਅਤੇ ਡੰਡਲੀਅਨ (ਸਿੰਹਪਰਈ) ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ।⁵

ਆਇਤ 10. ਪਸਾਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਦੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਬਚ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਹ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 11. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਖਾਣਾ ਸੀ, ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ: ਆਪਣੇ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਠੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ। “ਆਪਣੇ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭੱਜਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ “ਕੁੜਤੇ ਨੂੰ ਪੇਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕਰਨਾ” (NIV) (ਵੇਖੋ 1 ਰਾਜਿਆਂ 18:46)। “ਲਾਠੀ” (ἡἡἡ, ਮੱਕੋਲ) ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਲਾਠੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਲਾਠੀ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਖਾਸ “ਲਾਠੀ” (ἡἡἡ, ਮੱਟੋਰ) ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਸਾਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੁਆਰਾ, ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਯਹੋਵਾਹ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਗੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਪਸਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਉਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਖਰੀ ਬਵਾ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪਰਬ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਪਸਾਰ ਨਾਮ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ। ਨਾਂਵ “ਪਸਾਰ” (ἡἡἡ, ਪੀਸਾਰ) ਕਿਰਿਆ ἡἡἡ (ਪੀਸਾਰ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 13, 23 ਅਤੇ 27 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ “ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 12. ਇਸ ਬਵਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ (1) ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਡੰਗਰ ਦਾ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇਗਾ (4:23; 11:5; 12:29) ਅਤੇ (2) ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਕਰੇਗਾ। ਰੂਚ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਨੌਂ ਬਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਲਗਭਗ ਹਰ ਬਵਾ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ (7:21; 8:1, 2; 9:4, 5, 10, 23-25; 10:15, 21-23 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਆਇਤ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖ਼ਰੀ ਬਵਾ ਮਿਸਰ ਦੇ “ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ” ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਇਕ ਭਾਵ ਵਿਚ, ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਸੱਚੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕਰੋਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਜਾਨ, ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਸਨ।

ਆਇਤ 13. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸਨ ਲਹੂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਅਤੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਕੀਤਾ (8:22, 23; 9:4; 11:7)।

ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ (12:14-20)

¹⁴ਅਰ ਏਹ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਏਹ ਦਿਨ ਯਹੋਵਾਹ ਲਈ ਪਰਬ ਕਰਕੇ ਮਨਾਇਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਏਸ ਨੂੰ ਸਦੀਪਕ ਬਿਧੀ ਦਾ ਪਰਬ ਮਨਾਇਓ। ¹⁵ਤੁਸੀਂ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੀਕ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਓ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਖ਼ਮੀਰ ਆਪਣਿਆਂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਤੀਕ ਕਦੀ ਖ਼ਮੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਵੇਗਾ ਉਹ ਪਰਾਈ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ¹⁶ਅਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਭਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਭਾ ਹੋਵੇਗੀ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਨਿਰਾ ਉਹੋ ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਇੱਕ ਪਰਾਈ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਓਨਾ ਹੀ ਕਰਿਓ। ¹⁷ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਏਹ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ ਮਨਾਇਆ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਕਿ ਏਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੈਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਏਸ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਏਹ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੀਕ ਸਦਾ ਦੀ ਬਿਧੀ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਕਰੋ। ¹⁸ਪਹਿਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਚੌਥਵੀਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕੀ ਤਰੀਕ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਤੀਕ ਤੁਸੀਂ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਓ। ¹⁹ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਮੀਰ ਨਾ ਲੱਭੋ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਮੀਰੀ ਚੀਜ ਖਾਵੇਗਾ ਉਹ ਪਰਾਈ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਓਪਰਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ²⁰ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਖ਼ਮੀਰੀ ਵਸਤ ਨਾ ਖਾਓ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਇਓ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਉਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ (12:1-13), ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ (12:14-20)। ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ “ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ” ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ (12:17)।

ਆਇਤ 14. ਏਹ ਦਿਨ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਰੂਚ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 12:17)। ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਨੇ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਰਬ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣਾ

ਸਦੀਪਕ ਬਿਧੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਅਤੇ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਵਚਨ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (ਗਿਣਤੀ 9:1-5; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 5:10; 2 ਇਤਹਾਸ 30:1-27; 35:1-19; ਅਜ਼ਰਾ 6:19-22; ਲੂਕਾ 2:41; ਯੂਹੰਨਾ 2:13; 6:4; 11:55; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 12:3, 4; 20:6)। ਪਰਬ ਦੇ ਇਹ ਦਿਨ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 15. ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ ਪਸਾਹ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ **ਸੱਤ ਦਿਨ** ਤੀਕ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ **ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ**; ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ **ਖਮੀਰ** ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। “ਖਮੀਰ” ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਆਟੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਰੈਡ ਵਿਚ ਫੁਲਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖਮੀਰ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਇਕ ਚੁਟਕੀ ਭਰ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਆਟਾ ਗੁੰਨਣ ਦੇ ਲਈ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਖਮੀਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਜੋ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 16:6; ਲੂਕਾ 12:1; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:6-8; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:9)। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਮੀਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ **ਇਸਰਾਏਲ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੇਸ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਜਾਨੇ ਮਾਰ ਕੇ (31:14; ਲੇਵੀਆਂ 20:2, 3)।

ਆਇਤ 16. ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ **ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਭਾ** ਜਾਂ “ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਮਾਰੋਹ” (KJV) ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਬ ਦੇ **ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ** ਅਤੇ **ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ**, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭੋਜਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ **ਕੋਈ ਕੰਮ** ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਇਤ 17. **ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ** ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ **ਸੈਨਾਂ** ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਵੇਗਾ। “ਸੈਨਾਂ” (מִצְרַיִם, *ਟਸਾਬਾ*) ਸ਼ਬਦ ਅਕਸਰ ਯੁੱਧ ਲਈ ਇਕ ਸੰਗਠਤ ਸੈਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਣਨ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਕਨਾਨ ਦੀ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਯੁੱਧ ਲੜਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪਰਬ ਇਕ **ਸਦੀਪਕ ਬਿਧੀ** ਬਣੇਗਾ ਜੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 12:14)।

ਆਇਤ 18. ਇਹ ਪਰਬ **ਪਹਿਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਚੌਧਵੀਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕੀ ਤਰੀਕ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਤੀਕ** ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। “ਚੌਧਵੀਂ” ਪਸਾਹ ਦੇ ਲਈ ਸੀ (12:6) ਜਦ ਕਿ ਪੰਦਰਵੀਂ ਤੋਂ “ਇੱਕੀ ਤਰੀਕ” ਤੀਕ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਲਈ ਸੀ।

ਆਇਤ 19. ਇਸਰਾਏਲੀ ਘਰ, ਜਿਹੜੇ ਖਮੀਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ (12:15), **ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ** ਤੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ - ਪਰਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ। ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਲਈ ਨਿਆਂ ਆਇਤ 15 ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: **ਉਹ ਪਰਾਈ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, **ਭਾਵੇਂ ਉਪਰਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ**। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, “ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ” ਇਕ ਇਸਰਾਏਲੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ, “ਉਪਰਾ” (אֶרֶץ, *ਜੇਰ*) ਦਾ ਅਰਥ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਹੈ (12:48 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤ 20. ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਾਕ ਉਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ: **ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਖ਼ਮੀਰੀ ਵਸਤ ਨਾ ਖਾਓ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਇਓ।**

ਪਹਿਲੇ ਪਸਾਰ ਦਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ (12:21-28)

²¹ਤਾਂ ਮੂਸਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਵੋ ਅਰ ਪਸਾਰ ਲਈ ਕੱਟੋ। ²²ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਜੂਫੇ ਦੀ ਗੁੱਛੀ ਲੈਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਹੂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਡਬੋ ਕੇ ਸੇਰੂ ਅਤੇ ਬੂਰੇ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਬਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਲਹੂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਲਾਓ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਸਵੇਰ ਤੀਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬੂਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਵੇ। ²³ਕਿਉਂ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਲੰਘੇਗਾ ਅਰ ਜਦ ਉਹ ਸੇਰੂ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਬਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਹੂ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਸ ਬੂਰੇ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਦੇਕੇ ਲੰਘ ਜਾਵੇਗਾ ਅਰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡਿਆਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਵੇਗਾ। ²⁴ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਲਈ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਦਾ ਦੀ ਬਿਧੀ ਮਨਾਇਆ ਕਰੋ। ²⁵ਅਰ ਐਉਂ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਵੜੋ ਜਿਹੜਾ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਰੀਤੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਕਰਿਓ। ²⁶ਅਰ ਅਜੇਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਕਿ 'ਤੁਹਾਡਾ ਏਸ ਰੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?' ²⁷ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਖਿਓ ਕਿ ਏਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਪਸਾਰ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਤਾਂ ਪਰਜਾ ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ²⁸ਫੇਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਜਾਕੇ ਓਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ।

ਮੂਸਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਦੀ ਮੋਤ ਦੀ ਬਵਾ ਤੋਂ ਛੁਡਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ (12:21-24)। ਇਸ ਲਈ, 12:1-20 ਯਾਦਗਾਰ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ 12:21-28 ਦਸਵੀਂ ਬਵਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਵਿਰਤਾਂਤ ਜਿਹੜਾ 11:8 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ 11:1-8 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ 12:21 ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗਾ।⁶

ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਪਰਬ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ (12:1-20) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇਸਰਾਏਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀਆਂ (12:21-27)। ਜਵਾਬ ਵਿਚ, ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ (12:27, 28)। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (12:29-32)।

ਆਇਤ 21. ਮੂਸਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਲਈ ਆਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (12:3)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸਾਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਕੱਟਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 22, 23. ਫਿਰ, ਮੂਸਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲੇਲੇ ਦਾ ਲਹੂ ਦੋਹੀਂ ਬਾਰੀਂ ਅਤੇ ਸੇਰੂ ਉੱਤੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਖਿਆ (ਵੇਖੋ 12:7)। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੂਫੇ

ਦੀ ਗੁੱਛੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ, ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ, “ਜੂਫਾ” ਮਰਜ਼ੋਰਾਮ ਬੂਟੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ NEB)। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ, “ਇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ: ਇਹ ਬੂਟੀ ਫਲਿਸਤੀਨ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗੁੱਛੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਛਿੜਕਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਵਧੀਆ ਗੁੱਛੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।”⁷ ਜੂਫੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 14:4-7, 49-52; ਗਿਣਤੀ 19:6, 18; ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 51:7)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੂਸਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ **ਸਵੇਰ ਤੀਕ** ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੂਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁਗਾਠਾਂ ਤੇ ਲੇਲੇ ਦਾ ਲਹੂ ਲਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣਗੇ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਲਈ **ਲੰਘੇਗਾ**, ਪਰ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ **ਪਾਸਾ ਦੇਕੇ ਲੰਘ ਜਾਵੇਗਾ**। ਯਹੋਵਾਹ **ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ** ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪਰਜਾ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ।

ਇਕ ਆਮ ਸਮਝ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਮੌਤ ਦੇ ਦੂਤ” ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ; ਇਹ ਯਹੋਵਾਹ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ (12:29) ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ 11:4; 12:12)। “ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ” ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਤ (ਜਾਂ “ਮੌਤ ਦੇ ਦੂਤ”) ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।⁸ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬੰਦ ਵੀ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ (2 ਸਮੂਏਲ 24:16; 2 ਰਾਜਿਆਂ 19:35; ਜ਼ਬੂਰ 78:49; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:10)।

ਆਇਤਾਂ 24, 25. ਮੂਸਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (12:14, 17), ਕਿ ਪਸਾਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ **ਬਿਧੀ** ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਬ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣਾ ਪੀੜ੍ਹੀਓਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੀ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। **ਏਸ ਗੱਲ** ਨੂੰ ਉਸ **ਦੇਸ** ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਰਥਾਤ ਕਨਾਨ ਦਾ ਦੇਸ।

ਆਇਤਾਂ 26, 27. ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਪਰਬ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ **ਬੱਚਿਆਂ** ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ, **ਮਿਸਰੀਆਂ** ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰ **ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ** ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਗਿਆਸੂ ਜਾਂ ਜਾਣਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਉੱਠੇਗਾ, **ਤੁਹਾਡਾ ਏਸ ਰੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?** ਸਿਖਾਉਣਯੋਗ ਇਸ ਪਲ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ - ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿਉਵਾਂ - ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ (ਵੇਖੋ 13:8, 14; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 4:9; 6:6-9, 20-25; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 4:6, 7, 21-24)। ਮਾਰਵਿਨ ਆਰ. ਵਿਲਸਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਰੀਤ ਦੀ ਇਸ ਪਾਲਨਾ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ *ਹਗੱਦਾਰ* (ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਸਮਝਾਉਣਾ, ਦੱਸਣਾ’) ਦਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਧੇਰਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋ ਗਿਆ। (ਅੱਜ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਸਾਹ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ।)”⁹ **(ਪਸਾਹ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ** ਲਈ, 12:7, 11 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ।)

ਮੂਸਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, **ਪਰਜਾ ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ**। ਇਹ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਵ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 28. ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਦਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਬਰਾਨੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਹੜਬੜੀ ਮੱਚ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੇਲਿਆਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ।

ਪਲੇਠਿਆ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ (12:29-36)

²⁹ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪਲੇਠੇ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਉਸ ਬੰਧੂਏ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਤੀਕ ਜਿਹੜਾ ਭੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨਾਲੇ ਡੰਗਰ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪਲੇਠੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ। ³⁰ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਉਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਠਿਆ ਨਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟਹਿਲੂਏ ਅਰ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਸਿਆਪਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂ ਕਿ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮਰਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ³¹ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਰਾਤੀਂ ਬੁਲਵਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਉਠੋ ਅਰ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਓ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਵੀ ਅਰ ਜਾਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ। ³²ਆਪਣੇ ਇੰਜੜ ਵੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਗ ਵੀ ਲੈ ਜਾਓ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੇ ਸੀ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਨਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਸ ਦੇਣੀ। ³³ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਸਰੀ ਕੱਸ ਪਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਤੀ ਕੱਢ ਲੈਣ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਰ ਗਏ। ³⁴ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁੰਠਿਆ ਹੋਇਆ ਆਟਾ ਖ਼ਮੀਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਾਤੜਿਆਂ ਸਣੇ ਆਪਣਿਆਂ ਲੀੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ³⁵ਅਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਅਰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਤੋਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਲੀੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਲਏ। ³⁶ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਆਦਰ ਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਮੰਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਐਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ।

ਆਇਤ 29. ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ (11:4), ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ ਫ਼ਿਰਊਨ ਕੋਲੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਪਲੇਠੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ। ਇਸ ਬਵਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਵੱਡੇ (ਫ਼ਿਰਊਨ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਛੋਟੇ (ਬੰਧੂਏ) ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਤੀਕ ਵੀ (11:5 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਬੰਧੂਏ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਫ਼ਿਰਊਨ ਉਹ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਉੱਤੇ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਬੰਧੂਏ ਨੂੰ ਭੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। “ਭੇਰੇ” ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *בֵּימָוֹת* (*ਬੀਯਥ ਹੱਬੋਰ*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ “ਟੋਏ ਵਾਲਾ ਘਰ” (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 40:15; ਯਸਾਯਾਹ 24:22; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 37:16)।

ਆਇਤ 30. ਇਹ ਬਵਾ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਵਿਚ ਮੌਤ ਆਈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਲਈ, ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਣਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਭਿਆਣਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਇਆ - ਡਰ, ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਿਆਪਾ (ਮੱਤੀ 2:16-18 ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ)।

ਆਇਤ 31. ਇਸ ਆਖਰੀ ਬਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ (6:1; 11:1)। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਰਾਤੀਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਸੱਦਾ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਫੇਰ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (10:28)। ਪਰ, ਇਹ ਆਖਰੀ ਬਵਾ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਦੇ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਵਾਲੇ ਆਗਿਆ-ਸੂਚਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ: **ਉਠੋ ... ਨਿੱਕਲ ਜਾਓ ... ਅਰ ਜਾ ਕੋ**। ਇਕ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ: “ਉਠੋ, ਦਫਾ ਹੋ ਜਾਓ ਅਤੇ ਚੱਲਦੇ ਬਣੋ।”¹⁰

ਆਇਤ 32. ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਅੱਗੇ ਮਿੰਨਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ “**ਆਪਣੇ ਇੱਜੜ ਵੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਗ ਵੀ ਲੈ ਜਾਓ**” ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ (10:9, 26)। ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਅਸੀਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਉਹ ਹਾਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 33. ਬਾਕੀ ਮਿਸਰੀ ਵੀ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿੰਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ; ਦਸਵੀਂ ਬਵਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਉਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੌਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਮਿਸਰੀ ਲੋਕ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਹੋਏ, ਉਹ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਿੰਨਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਹੋਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਓ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਰ ਗਏ।

ਆਇਤ 34. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸਰਾਏਲੀ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਆਟਾ ਖ਼ਮੀਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਾਤੜਿਆਂ ਸਣੇ ਆਪਣਿਆਂ ਲੀੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। (“ਪਰਾਤੜਿਆਂ” ਲਈ, 8:3, 4 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਆਇਤ 35. ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਮੰਗ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ (11:2, 3; 12:35, 36) ਦਸਵੀਂ ਬਵਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ (11:1-12:36)। ਆਇਤ 35 ਵਿਚ, NASB ਬਾਈਬਲ ਪੂਰਨ ਭੂਤਕਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ: ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣੇ **ਮੰਗ ਲਏ** (ਵੇਖੋ NKJV; NRSV; REB)। ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਿਰਿਆ ਦਾ “ਕਾਲ” ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ “ਸਮੇਂ” ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ, ਭੂਤਕਾਲ ਜੋ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, NIV ਬਾਈਬਲ ਭੂਤਕਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ: “... ਮੰਗੋ” (ਵੇਖੋ KJV; NAB; NJB)।

ਆਇਤ 36. ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਗਹਿਣੇ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਤੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ! ਕੀ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ **ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ** ਨੈਤਿਕ ਸੀ? ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਨ (ਗਹਿਣੇ) ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਜਦੂਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦਾ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰਨਾ (12:37-42)

³⁷ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਰਾਮਸੇਸ ਤੋਂ ਸੁੱਕੇ ਫੱਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਛੇਕੁ ਲੱਖ ਮਨੁੱਖ ਪਾ ਪਿਆਏ ਸਨ। ³⁸ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਿਲੀ ਜੁਲੀ ਭੀੜ ਵੀ ਗਈ ਨਾਲੇ ਇੰਜੜ ਅਰ ਚੋਣੇ ਅਰਥਾਤ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਸਨ। ³⁹ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁੰਨੇ ਹੋਏ ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜਾ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਲਿਆਏ ਸਨ ਪਤੀਰੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਈਆਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਏਸ ਲਈ ਖ਼ਮੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਭਈ ਉਹ ਮਿਸਰੋਂ ਧੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਰ ਉੱਥੇ ਠਹਿਰ ਨਾ ਸੱਕੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰੋਟੀ ਬਣਾ ਸੱਕੇ। ⁴⁰ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚਾਰ ਸੌ ਤੀਹ ਵਰਹੇ ਸੀ। ⁴¹ਚਾਰ ਸੌ ਤੀਹ ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੈਨਾਂ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲ ਗਈਆਂ। ⁴²ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਏਹ ਇੱਕ ਰਾਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਯਹੋਵਾਹ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਉਹ ਰਾਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੀਕ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ: ਇਸਰਾਏਲੀ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਗਏ, ਕਿੰਨੇ ਜਣੇ ਗਏ, ਉਹ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਦੋਂ ਗਏ।

ਆਇਤ 37. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਉਜਾੜ ਵਿਚ **ਰਾਮਸੇਸ ਤੋਂ ਸੁੱਕੇਬ** ਸੀ। “ਰਾਮਸੇਸ” ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਨਗਰ “ਰਾਮਸੇਸ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅਲੱਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (1:11 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖੋ)। “ਸੁੱਕੇਬ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਤੰਬੂ” ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਹਨ।

ਛੇਕੁ ਲੱਖ ਮਨੁੱਖ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ 38:26 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਹੀ ਆਂਕੜੇ 603,550 ਨਾਲ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਆਂਕੜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ (ਗਿਣਤੀ 1:46; 2:32; 11:21)। ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ (ਇਕ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਮੂਹ ਜਿਹੜਾ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਉਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀਹ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ: “ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਇੱਕੋ ਰਾਤ ਵਿਚ ਲਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ?”; “ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਚਾਲ੍ਹੀ ਸਾਲ ਤੱਕ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਸੀ?”; “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਜਲ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ?” ਬਾਈਬਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਸਰਾਏਲ ਬਚ ਗਿਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਵਚਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਰਾਏਲੀ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੈਰੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੈਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਇਹ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਰਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ, ਬਾਈਬਲ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 7:7; 9:1, 2)।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੁਝ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਤੱਖ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਗਲੀਸਨ ਐਲ. ਆਰਚਰ, ਜੂਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।¹¹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਕੂਚ ਇਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕੂਚ ਅਤੇ ਵਸੋਬੇ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਦੇਹਵਾਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੁਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਕਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਆਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੂਚ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੋ ਆਂਕੜੇ ਹਨ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਜੋ ਦਾਉਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀ।¹² ਇਹ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ *אַרְבָּע* (ਈਲੋਪ) ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਹਜ਼ਾਰ” ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਗੋਤ,” “ਵੰਸ਼,” ਜਾਂ “ਸਮੂਹ।”¹³ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੂੜੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਂਕੜਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸਰਾਏਲੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਏ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ (1:9) ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਹੈ (ਗਿਣਤੀ 1; 2)। ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਉਸ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: ਇਹ ਕਿ ਲਗਭਗ 600,000 ਮਨੁੱਖ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿੱਕਲੇ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਰਤਾਂ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ: (1) ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ (2) ਇਹ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਖਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ।

ਆਇਤ 38. ਜਦੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ, ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ **ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਪਸੂ** ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਇਹ ਤੱਥ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ, ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ, ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ **ਮਿਲੀ ਜੁਲੀ ਭੀੜ ਵੀ** ਲੈ ਗਏ। “ਮਿਲੀ ਜੁਲੀ” (גָּדוּל, *ਏਰੇਬ*) ਸ਼ਬਦ “ਝੁੰਡ” (גָּדוּל, *ਅਰੇਬ*) ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੌਥੀ ਬਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਖਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (8:17)। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਝੁੰਡ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਿਸਰੀ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਅਚਰਜ ਕੰਮ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਹੋਵਾਹ ਵਿਚ ਨਿਰਚਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ 9:20)। ਹੋਰ ਗੁਲਾਮਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇਸ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਭ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ “ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਭੀੜ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 11:4)।

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ (“ਪਰਦੇਸੀ”) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ “ਇਕ ਪਰਦੇਸੀ” ਪਸਾਹ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ (12:43-49)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਈ ਬਿਧੀਆਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ (ਵੇਖੋ 22:21; 23:9, 12)। ਇਹ ਤੱਥ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕੈਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬਲਕਿ, ਗੈਰ-ਕੈਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 39. ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਭੀੜ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਨਿੱਕਲ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਫਿਰਉਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਵਾ “ਅੱਧੀਕੁ ਰਾਤ” ਨੂੰ ਆਵੇਗੀ (11:4)। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਤਾਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਕੋਲ ਲੇਲੇ ਅਤੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਰਾਏਲੀ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਡੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਰੁਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਈਆਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਾਤੜਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕੇ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਨ (12:34)। ਕਿਉਂਕਿ ਖਮੀਰ ਨੇ ਆਟੇ ਨੂੰ ਖਮੀਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਤੀਰੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਈਆਂ (ਵੇਖੋ NIV)।

ਆਇਤਾਂ 40, 41. ਲਿਖਤ, ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਕੂਚ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਰਹੇ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਚਾਰ ਸੌ ਤੀਹ ਵਰਹੇ ਲਈ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੂਚ ਵੱਡੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਵਾਕ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਵਸੋਬੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਣਿਆ।

ਮਿਸਰ ਵਿਚ 430 ਵਰਿਹਾਂ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(1) ਕੀ 12:40, 41 ਦੇ 430 ਵਰਿਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 400 ਵਰਿਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਉਤਪਤ 15:13, 16 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਦੋਹਾਂ ਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਤਪਤ ਵਿਚ ਨਬੂਵਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਣ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਕੁਚ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:6; 13:17-20; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:17)।

(2) ਕੁਚ 6:16-20 ਲੇਵੀ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਜੋ ਉਤਪਤ 15:16 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਨਬੂਵਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਚੌਥੀ ਪੀੜ੍ਹੀ” ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ। ਲੇਵੀ ਕਹਾਥ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ, ਕਹਾਥ ਅਮਰਾਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਮਰਾਮ ਮੂਸਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ 430 ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ?

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਜਵਾਬ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਏ: ਲੇਵੀ, 137 ਵਰਹੇ; ਕਹਾਥ, 133 ਵਰਹੇ ਅਤੇ ਅਮਰਾਮ, 137 ਵਰਹੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਜਨਮ ਤਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਬਰਾਹਾਮ ਸੌ ਵਰਿਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਉਤਪਤ 15 ਵਿਚ “ਸੌ ਵਰਹੇ” ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।¹⁴ ਦੂਜੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਕੁਲਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਛੋਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਚ 6 ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲਪੱਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (6:20 ਤੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

(3) ਕੀ 430 ਵਰਿਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਿਰਫ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਸਾਮਰੀ ਪੰਚਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਸਪਤਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 430 ਵਰਿਹਾਂ ਵਿਚ “ਕਨਾਨ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ” ਨਾਲੇ “ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ” ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।¹⁵ ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਲਗਭਗ 215 ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰਹੇ।¹⁶ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ-ਅਨੁਵਾਦ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਮਿਸਰ ਵਿਚ 430 ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 15:13)।

ਆਇਤ 42. ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਕੁਚ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲੇਖਕ ਪਸਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਪਰਤ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਸਵੀਂ ਬਵਾ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਰਾਤ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਰਾਤ ਸੀ ਜੋ **ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ** ਦੁਆਰਾ ਚੇਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਸਾਰ ਦੇ ਪਰਬ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ **יָדוּ** (*ਸ਼ਿਮੁਰ*) ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ **ਮਨਾਉਣਾ**, ਆਇਤ 42 ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ, NASB ਬਾਈਬਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਦਰ ਵਿਚ ਉਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ KJV)। ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦ ਜਦੋਂ *ਸ਼ਿਮੁਰ* ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵੇਖਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਤੋੜ ਕਰਦੇ ਹਨ (NIV; REB; NAB; NJB)। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, NIV ਬਾਈਬਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, “ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਲਈ *ਯਹੋਵਾਹ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ*, ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਰਾਤ *ਸਾਰੇ*

ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ” (ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।¹⁷ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਦਸਵੀਂ ਬਵਾ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਵਰੇ ਪਸਾਹ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਰਾਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ।

ਪਸਾਹ ਦੀ ਵਿਧੀ (12:43-51)

⁴³ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਏਹ ਪਸਾਹ ਦੀ ਬਿਧੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਖਾਵੇ। ⁴⁴“ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹਰ ਟਹਿਲੂਆ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਤਦ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਵੇ। ⁴⁵ਪਰਦੇਸੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ੂਰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਖਾਣ। ⁴⁶ਇੱਕੋ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਲੈ ਜਾਇਓ, ਨਾ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਡੀ ਤੋੜਿਓ। ⁴⁷ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੰਡਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਕਰੇ। ⁴⁸ਜਦ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਲਈ ਪਸਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੇ ਤਦ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨਰ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਫੇਰ ਉਹ ਨੇੜੇ ਆਕੇ ਉਹ ਨੂੰ ਮਨਾਵੇ ਅਤੇ ਐਉਂ ਉਹ ਦੇਸ ਦੇ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਵਾਂਙੁ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਣ ਸੁੰਨਤਾ ਨਰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਖਾਵੇ। ⁴⁹ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਇੱਕੋ ਹੀ ਬਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ। ⁵⁰ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਓਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ⁵¹ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਦਲਾਂ ਦੇ ਦਲ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ।

ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਫੇਰ ਠਹਿਰਾਵ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, 12:43-47 ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਪਰਬ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਖਾਸਕਰ “ਮਿਲੀ ਜੁਲੀ ਭੀੜ” ਦੇ ਚਾਣਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ।

ਆਇਤ 43. ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਓਪਰਾ ਪਸਾਹ ਨਾ ਖਾਵੇ। “ਓਪਰਾ” (אֲכִל, ਨੀਕਰ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਟਿਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। “ਓਪਰੇ” ਨੂੰ “ਪਰਦੇਸੀ” (12:45) ਅਤੇ “ਓਪਰੇ” (ਅਜਨਬੀ) (12:48) ਤੋਂ ਵੱਖ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖੇ।¹⁸

ਆਇਤ 44. ਓਪਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਸਾਹ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਣ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ, ਇਸਰਾਏਲ ਸੁਆਮੀ ਟਹਿਲੂਏ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸਾਹ ਖਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਟਹਿਲੂਏ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਉਸ ਦੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਨੇਮ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦੀ ਸੀ (ਉਤਪਤ 17:10)। ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਵਾਕ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟਹਿਲੂਏ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਹੈ (ਉਤਪਤ 17:12, 23)।

ਆਇਤ 45. “ਓਪਰੇ” (12:43) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਦੇਸੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ੂਰ ਤੇ ਵੀ ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ אֲכִל (ਥੋਸਾਬ) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਪਰਦੇਸੀ” ਜਾਂ “ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਸਨੀਕ” (NIV) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, “ਮਜ਼ੂਰ” (אֲכִל, ਸਾਕਿਰ)

ਲਈ ਹੋਰ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ ਯੋਜਕ ਨਾਲ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਲੇਵੀਆਂ 22:10; 25:6, 40)। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। “ਪਰਦੇਸੀ” ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਇਤ 48 ਵਿਚ “ਓਪਰੇ” ਨਾਲੋਂ “ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰ” ਸੀ।¹⁹

ਆਇਤ 46. ਇੱਥੇ, ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਸੰਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਨਿਯਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੇਲਾ **ਇੱਕੋ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ** ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਾਧਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟੁੱਟਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਗਿਣਤੀ 9:12; ਜ਼ਬੂਰ 34:20; ਯੂਹੰਨਾ 19:36)।

ਆਇਤਾਂ 47, 48. ਮੂਲ ਨਿਯਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਸਾਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਰਬ ਸੀ: **ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੰਡਲੀ** ਨੇ ਇਹ ਪਰਬ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਓਪਰੇ (73, ਜੇਰ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਹਰ ਇੱਕ ਨਰ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ - ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਉਹ **ਦੇਸ ਦੇ ਜੰਮੇ** ਬਣ ਜਾਣ - ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਕੀ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ “ਓਪਰਾ” ਸੁੰਨਤ ਕਰਾ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੇ ਵੀ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ) ਜੋ ਦੇਸ ਦੇ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 49. ਕੋਈ ਦੇਹਰਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ - **ਦੇਸੀ** ਲਈ ਇਕ ਬਿਵਸਥਾ ਅਤੇ **ਪਰਦੇਸੀ** ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਿਵਸਥਾ। ਜਦੋਂ ਇਕ “ਪਰਦੇਸੀ” ਜਾਂ ਇਕ “ਵਿਦੇਸੀ” (NIV) ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਬਰਾਹਾਮ, ਇਸਹਾਕ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਬਾਰੇ “ਸਾਡੇ ਪਿਓਵਾਂ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਦੇਸ ਦੇ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਉਸ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਨਾਮਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਾਕੀ ਦੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਸਨ (12:19; ਲੇਵੀਆਂ 16:29; 17:8, 15; 18:26; 19:33, 34; 20:2; 22:18; 24:16, 22; ਗਿਣਤੀ 9:14; 15:14-16, 26, 29, 30)। ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ, ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਆਏ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ “ਯਹੂਦੀ-ਮੁਰੀਦਾਂ” ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 50, 51. ਪਸਾਹ ਦੇ ਲਈ ਵਾਧੂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਫੇਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 12:28 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ **ਯਹੋਵਾਹ** ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ **ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ** ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਉਸੇ ਦਿਨ (ਉਹ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਾ 12:41 ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਲੋਕ **ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਲਾਂ** ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਹਰ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਸੰਭਵ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ “ਫੌਜਾਂ” (NKJV), “ਟੋਲੀਆਂ” (NRSV) ਅਤੇ “ਵੰਡਾਂ” (NIV) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ **מִשְׁבָּט** (*ਟਸਾਬਾ*) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਦਲਾਂ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ “ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਇਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ, [ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ] ਵਿਚ, ਸੈਨਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ। [ਯੂਹੰਨਾ 6:26], ਸੰਦਰਭ ਗੋਤਾਂ ਅਤੇ ਵੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਪਖੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਭੌਤਿਕੀ ਵੰਡ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”²⁰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੈਨਕ ਸੰਗਠਨ ਤੇ

ਜੇਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲਈ ਆਖਰਕਾਰ ਲੜਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ (12:17 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

“ਮਸੀਹ, ਸਾਡਾ ਪਸਾਰਾ” (ਅਧਿਆਇ 12)

ਜੇਮਸ ਬਰਟਨ ਕੋਫਮੈਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਸਾਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ “ਸਾਡੇ ਪਸਾਰ” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7) ਅਰਥਾਤ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ: (1) ਇਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸੀ। (2) ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖ ਝੱਲਿਆ। (3) ਇਹ ਮੌਤ ਵਿਚ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਧੀਰਜਵਾਨ ਸੀ। (4) ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਡੀ ਤੋੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ। (5) ਲੇਲਾ ਜਗਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ “ਜਗਤ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ” ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। (6) ਪਸਾਰ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਲੰਕਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ “ਖਾਣ” (ਯੂਹੰਨਾ 6:56) ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲੋਕ ਅੱਜ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (7) ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਵੀ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਸੀ। (8) ਇਹ ਲੇਲਾ ਨਰ, ਜਵਾਨ, ਦਾਗ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸੰਪੂਰਣ ਸੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸੀ। (9) ਲੇਲੇ (ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ) ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਮੌਤ ਦਾ ਦੁਖ ਝੱਲਿਆ ਸੀ। (10) ਲੇਲੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਅਬੀਬ (ਨਿਸਾਨ) ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਚੌਦਵੀਂ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਦੁਖ ਝੱਲਿਆ ਸੀ। (11) ਵੱਡੀਆਂ ਬਿਧੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰਿਆਂ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਪਸਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।²¹

“ਜਦ ਮੈਂ ਲਹੂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗਾ” (12:13, 23)

ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ “ਲਾਲ ਡੇਰੀ” ਪੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲਹੂ ਮੁਢਲੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਸੀਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੂਚ ਵਿਚ ਵੀ, ਇਹ ਲਹੂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ। (1) ਮੌਤ ਸਿਰ ਤੇ ਸੀ। ਦਸਵੀਂ ਬਵਾ ਪਲੇਠਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸੀ। ਇਸ ਬਵਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਫ਼ਿਰਉਨ ਅਤੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣ ਦੇਣ। ਇਸ ਬਵਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਮਿਸਰ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਵਾ ਦਾ ਅਸਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

(2) ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਬਚਣ ਦਾ ਇਕ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਲੇਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਬਚਣ

ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਬਵਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ, ਹਰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਕ ਲੇਲਾ - ਬੇਦਾਗ਼ ਲੇਲਾ - ਮਾਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਲਹੂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਰੂ ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਜਦ ਮੈਂ ਲਹੂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਵਾਂਗਾ” (12:13)।

(3) ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੇ ਪਰਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇ।

(4) ਫਿਰ ਇਸਰਾਏਲ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਰਾਤ, ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇਹਿਆ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੋਣਾ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਸਰਾਏਲੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਰੇ ਪਲੇਠੇ ਜੀਉਂਦੇ ਸਨ।

(5) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਰਾਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਕ ਪਰਬ - ਪਸਾਹ ਦਾ ਪਰਬ - ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ।

ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ। (1) ਮੌਤ ਸਿਰ ਤੇ ਹੈ। ਪਾਪ ਦੀ ਮਜਦੂਰੀ ਮੌਤ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:23); ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਮੌਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਉਹ ਪਾਪੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦੂਜੀ ਮੌਤ ਅਰਥਾਤ ਸਦੀਪਕ ਮੌਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

(2) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੀ ਲਹੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਯਿਸੂ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਲੇਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਗਤ ਦਾ ਪਾਪ ਚੁੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ” (ਯੂਹੰਨਾ 1:29)। ਉਹ ਸਾਡਾ ਪਸਾਹ ਦਾ ਲੇਲਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ “ਪਸਾਹ” ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7), ਜਿਸ ਦਾ ਲਹੂ ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਹਿੜਕਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਕਰਿਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:4), ਪਰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

(3) ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ? ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ, ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:38; ਰੋਮੀਆਂ 5:9; 6:3; 10:9, 10)।

(4) ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬਚਾਏ ਗਏ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਧੋਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(5) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੰਨਣ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਰਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ - ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ

ਭੋਜ, ਮਸੀਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੀ ਦੇਹ ਅਤੇ ਲਹੂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ, ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਜਦ ਮੈਂ ਲਹੂ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਵਾਂਗਾ।” ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਾਪ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ! ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਬਰਕਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ! “ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਧੋਤੇ ਗਏ ਹੋ?”²²

ਖ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ (12:15)

ਪਤੀਰੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪਰਬ ਦੌਰਾਨ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸੀ। ਅੱਜ, ਜਦੋਂ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਪਸਾਹ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਮੰਗ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:6-8 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਲੀਸੀਆ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ “ਪੁਰਾਣੇ ਖ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ” ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ “ਖ਼ਮੀਰ” ਨੂੰ “ਆਟੇ” ਨੂੰ ਖ਼ਮੀਰਾ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਰਥਾਤ, ਸਾਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਪੀ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੌਲਸ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਸੀਹੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਕਲੰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਮਸੀਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲੰਡਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਈਸਵੀ ਪੂਰਵ/ਈਸਵੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ) ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲੰਡਰ 622 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਹਜ਼ੀਰਾ (“ਉਡਾਣ”) ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ²ਹਾਰੇਲਡ ਲਿੰਡਸੈਲ, ਕੂਚ 12:2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ, *ਐਨਆਰਾਐਸਵੀ ਹਾਰਪਰਜ਼ ਸਟੱਡੀ ਬਾਈਬਲ*, ਸੰਪਾ., ਵਰਲਿਨ ਡੀ. ਵਰਬਰੁਗ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੋਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1991), 94. ³ਪੀਟਰ ਐਨਸ, *ਐਕਸਡਸ*, ਦ ਐਨਆਈਵੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਜ਼ੋਡੇਰਵਨ, 2000), 247. ⁴ਪਹਿਲੇ ਪਸਾਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ, ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਬਵਾ ਆਈ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਕੋਲ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ (12:39)। ⁵ਮਿਸ਼ਨਾਹ *ਪੀਸਾਹਿਮ* 2.6. ⁶ਇਹ ਤੱਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਹੜੇ ਕੂਚ ਦੇ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਲਕਿ, ਬਵਾ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਬ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਦੀ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ⁷ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ, *ਐਕਸਡਸ: ਐਨ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1973), 110. ⁸ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ⁹ਮਾਰਵਿਨ ਆਰ. ਵਿਲਸਨ, “ਪਸਾਹ,” *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿਚ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ., ਸੰਪਾਦਨ. ਜੈਫਰੀ

ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੈਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1986), 3:676. ਵੇਖੋ ਮਿਸ਼ਨਾਰ *ਪੀਸਾਹਿਮ* 10.4. ¹⁰ਜੇਮ ਆਈ. ਡਰਹਮ, *ਐਕਸਡਸ*, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲੂਦ 3 (ਵਾਕੋ, ਟੈਕਸਾਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1987), 167.

¹¹ਗਲੀਸਨ ਐਲ. ਆਰਚਰ, ਜੂਨੀਅਰ, *ਏ ਸਰਵੇ ਆਫ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ*, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮੂਡੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1974), 236-38. ¹²ਨਾਹੁਮ ਐਮ. ਸਰਨਾ, *ਇਕਸਪਲੋਰਿੰਗ ਐਕਸਡਸ: ਦਿ ਓਰਿਜਨਸ ਆਫ ਬਿਬਲੀਕਲ-ਇਜਰਾਏਲ* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸੇਕਨ ਬੁਕਸ, 1996), 102. ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਸੰਭਵ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲੇਖਕ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮੂਸਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ। ¹³ਕੋਲ, 112; ਬਰੂਸ ਸੀ. ਬਰਚ, "ਗਿਣਤੀ," *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿਚ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ., ਸੰਪਾਦਨ. ਜੈਫਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੈਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1986), 3:557-58. ¹⁴ਰੋਨਾਲਡ ਐਫ. ਯੰਗਬਲੱਡ, *ਐਕਸਡਸ*, ਐਵਰੀਮੈਨਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮੂਡੀ ਬਾਈਬਲ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ, 1983), 70. ¹⁵ਡਰਹਮ, 172. ¹⁶ਉਸ ਚਾਰਟ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਏ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਰੂਚ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੌਨ ਐਚ. ਵਾਲਟਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਕਰੋਨੋਲੋਜੀਕਲ ਐਂਡ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਚਾਰਟਸ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੋਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1994) ਵਿਚ ਸਫਾ 99 ਤੇ "ਕਮਪੈਰੀਜਨ ਆਫ ਕਰੋਨੋਲੋਜੀਕਲ ਸਿਸਟਮਜ" ਵੇਖੋ। ¹⁷ਆਪਣੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਵਿਚ, ਜੌਨ ਆਈ. ਡਰਹਮ ਨੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ, "ਇਹ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਰਾਤ ਹੈ, ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਤ।" ਡਰਹਮ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ "ਰਾਖੀ ਕਰਨ" ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। (ਡਰਹਮ, 169, 173.) ਕੋਲ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਇਸ ਰਾਖੀ ਨੂੰ "ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਦੀ ਬੰਦਗੀ" ਆਖਿਆ ਸੀ (ਕੋਲ, 113)। ¹⁸ਡਾਨੀਏਲ ਆਈ. ਬਲੈਕ, "ਪਰਦੇਸੀ; ਵਿਦੇਸੀ; ਅਜਨਬੀ," *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿਚ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ., ਸੰਪਾਦਨ. ਜੈਫਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੈਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1988), 4:561-64. ¹⁹ਫਰਾਂਸਿਸ ਬਰਾਊਨ, ਐਸ. ਆਰ. ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਚਾਰਲਸ ਏ. ਬਰਿੰਗਸ, *ਦ ਬਰਾਊਨ-ਡਰਾਈਵਰ-ਬਰਿੰਗਸ ਹਿਬਰੂ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ* (ਬੋਸਟਨ: ਹਫਟਨ, ਮਿਫਲਿਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ, 1906; ਦੂਜੀ ਛਾਪ, ਪੀਬੋਡੀ, ਮਾਸਾਚੂਸੈਟਸ: ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1997), 444. ²⁰ਡਰਹਮ, 81.

²¹ਜੇਮਸ ਬਰਟਨ ਕੋਫਮੈਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਐਕਸਡਸ, ਦ ਸੈਕੰਡ ਬੁਕ ਆਫ ਮੋਜਜ* (ਐਬੀਲੀਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਏਸੀਯੂ ਪ੍ਰੈਸ, 1985) ਵਿੱਚੋਂ ਸਫਾ 162 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ²²ਈ. ਏ. ਹੋਫਮੈਨ, "ਹੈਵ ਯੂ ਬੀਨ ਟੂ ਜੀਸਸ?" *ਸੱਗਸ ਆਫ ਫੇਥ ਐਂਡ ਪਰੋਸ*, ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸੋਧ, ਆਲਟਨ ਐਚ. ਹੋਵਾਰਡ (ਵੈਸਟ ਮੇਨਰੋ, ਲੂਸਿਆਨਾ: ਹੋਵਾਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1994)।